

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/aktualnosci/42587,Seminarium-Z-kamera-po-PRL-u-Oblicza-polskiego-kina-powojennego-Temat-Obraz-Niem.html>
26.04.2024, 07:49

Seminarium „Z kamerą po PRL-u. Oblicza polskiego kina powojennego”. Temat: Obraz Niemców w kinie PRL-u - Warszawa, 4 grudnia 2017

Dwunasta edycja cyklu wykładów „Z kamerą po PRL-u”, w której spróbujemy przedstawić rzeczywistość peerelowską widzianą przez pryzmat filmów fabularnych i dokumentalnych, jak również kronik filmowych, powstałych w latach 1944–1989. Filmy zrealizowane w PRL stanowią specyficzne świadectwo kultury tamtych lat. Z jednej strony są, mimo wszystko, odzwierciedleniem autentycznego życia, przetworzonym przez ideologiczne, a w jeszcze większym stopniu polityczne widzenie świata. Z drugiej pokazują, w jaki sposób konstruowany był tekst filmowy, jak przedstawiano pewną formę świata wyobrażonego, jak również wskazują na cechy charakterystyczne dla estetyki filmu fabularnego i dokumentalnego. Opowiemy o bardzo różnych zjawiskach charakterystycznych dla powojennego kina polskiego; zarówno tych, które wprost wynikały z polityki kulturalnej tamtego okresu, jak i tych niezależnych artystycznie. Oprócz arcydzieł polskiego kina, pokazane zostaną także fragmenty filmów o jednoznacznie propagandowym zabarwieniu. W kolejnych spotkaniach zaprezentujemy filmowe wizerunki, do których kino PRL-u odwoływało się w różnym stopniu, ale które wbrew pozorom, nie zawsze były proste i jednoznaczne.

Seminarium adresowane jest do nauczycieli historii, języka polskiego, wiedzy o

społeczeństwie, studentów kierunków humanistycznych oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych, z możliwością wykorzystania podczas egzaminu maturalnego z języka polskiego w nowej formule, sprawdzającej umiejętność analizy i interpretacji różnorodnych tekstów kultury, np. filmu. Proponujemy sześć spotkań w cyklu miesięcznym odbywających się od października 2017 r. Udział w seminarium – jako formie doskonalenia zawodowego – może zostać potwierdzony pisemnie.

W poniedziałek 4 grudnia br. odbyło się spotkanie na temat **„Obraz Niemców w kinie PRL-u”**.

W kinie polskim postaci Niemców kojarzą się głównie z filmami rozgrywającymi się podczas II wojny światowej, w tych z kolei dominował wizerunek hitlerowca jako mordercy i prześladowcy. Niemcy byli zazwyczaj okrutni lub głupi, bardzo rzadko, prawie wcale, nie pojawiał się wizerunek „dobrego Niemca” (jeśli już, był on przedstawiany raczej jako antyfaszysta). Filmy historyczne, których akcja rozgrywała się nawet kilkaset lat wstecz, udowodniały, że Niemiec był odwiecznym wrogiem narodu polskiego. Widać to zwłaszcza w latach 60., w których dominowała propaganda antygermańska. Wtedy też co rusz pojawiały się postulaty, aby w zdecydowany sposób ukazywać okrucieństwo hitlerowskich zbrodniarzy i podkreślać ich odpowiedzialność za wybuch wojny.

Po postaci współczesnych Niemców, zarówno wschodnich, jak i zachodnich, kino sięgało rzadziej. Znaczenie miały w tym przypadku również aktualne relacje między Polską a Niemiecką Republiką Demokratyczną i Republiką Federalną Niemiec. Oficjalna propaganda prezentowała mieszkańców NRD jako przyjaciół, wspólnie walczących o socjalizm, trudno jednak było przekonać o tym widza, który miał w pamięci doświadczenia II wojny światowej oraz istniejące dotychczas wizerunki Niemca. W równie nielicznych filmach, w których pojawiała się RFN i jej mieszkańcy, obecny był cień pamięci o wojnie i zagrożenie „niemieckim rewizjonizmem”, ale zdarzały się też filmy, przede wszystkim dokumentalne, które starały się podjąć głębszą refleksję nad relacjami polsko-niemieckimi.

Pokazane zostaną fragmenty następujących filmów: **Zakazane piosenki (wersja A i B)**, reż. Leonard Buczkowski, 1946; **W Berlinie złączyły się dłonie**, real. Jan Zelnik, 1951; **Niedaleko Warszawy**, reż. Maria Kaniowska-Forbert, 1954; **Wolne miasto**, reż. Stanisław Różewicz, 1958; **Czas przeszły**, reż. Leonard Buczkowski, 1961; **Rodzina Milcarków**, reż. Józef Wyszomirski, 1962; **Podziemny front** (odc. 4), reż. Hubert Drapella, 1965; **Powrót doktora von Kniprode**, reż. Hubert Drapella, 1965; **Sąsiedzi**, reż. Aleksander Ścibor-Rylski, 1969; **Albert Forster**, reż. Robert Stando, 1969; **Jak rozpętałem drugą wojnę światową**, reż. Tadeusz Chmielewski, 1969; **Sonda Bonn-Warszawa**, real. Jerzy Jaraczewski, 1976.

Kolejne spotkania:

- Partia i jej przedstawiciele w kinie PRL-u – 2018
- Portrety funkcjonariuszy – obraz aparatu represji w kinie PRL-u – 2018

- Obraz sportu w kinie PRL-u – 2018
- PRL w komedii, komedia w PRL-u – 2018

Wykład:

prof. dr hab. Piotr Zwierzchowski, historyk filmu (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), autor m.in.: Zapomniani bohaterowie. O bohaterach filmowych polskiego socrealizmu, Warszawa 2000; Pęknięty monolit. Konteksty polskiego kina socrealistycznego, Bydgoszcz 2005; Piękny sen pedagoga. Literackie i filmowe portrety świata edukacji, Kraków 2005; Spektakl i ideologia. Szkice o filmowych wyobrażeniach śmierci heroicznej, Kraków 2006; Kino polskie po roku 1989, Bydgoszcz 2007; Kino nowej pamięci. Obraz II wojny światowej w kinie polskim lat 60., Bydgoszcz 2013; Polskie seriale telewizyjne, red. P. Zwierzchowski, B. Giza, J. Bates, K. Kosińska, Bydgoszcz 2015.

Miejsce spotkań:

**Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN, ul. Marszałkowska 21/25,
Warszawa**

Koordynator projektu:

Sławomir Stępień, tel. (22) 860-70-50, slawomir.stepien@ipn.gov.pl